

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 40512
Nom: Aprenentatge i ensenyament de la física i química
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 16
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	Facultat de Formació del Professorat	1	Anual

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	Aprenentatge i ensenyament de la física i la química	OPTATIVA

COORDINACIÓ

TUZON MARCO PAULA

ESTEVE MARTINEZ ANNA RAQUEL

CALERO LLINARES MARIA

RESUM

Com a disciplina acadèmica, la matèria Aprenentatge i ensenyament de la Física i Química s'incardina en el mòdul específic del currículum del Màster Universitari en Professor/a d'Educació Secundària, juntament amb les matèries Complementos per a la Formació Disciplinada en Física i Química, Innovació docent i iniciació a la investigació educativa en Física i Química i **Pràcticum** de l'especialitat (incloent treball fi de màster).

En aquesta disciplina es presentaran els temes bàsics que ha anat desenrotllant la investigació i innovació en didàctica de les ciències per a resoldre els problemes en l'aprenentatge de la Física i Química (idees alternatives, actituds negatives, procediments inadequats dels estudiants, etc.) i el seu ensenyament (formes d'ensenyament que faciliten l'aprenentatge; què, com i quan avaluar, educació **CTSA** -Ciència, Tecnologia, Societat, Ambient-, etc.).

Es realitzaran pràctiques de microensenyament, consistents en la presentació per grups d'alumnes d'una experiència, activitat **CTSA**, problema, etc., que, com ha mostrat la investigació, resulten molt fructíferes per a una adequada formació docent i, a més, faciliten la realització del **Pràcticum**.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Aquesta matèria no requereix coneixements previs de didàctica de les ciències. No obstant això, sí que resulta d'especial importància tindre en compte les idees prèvies dels estudiants del màster sobre què és l'aprenentatge i l'ensenyament de la Física i Química

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

2024 - M.U. Prof.Educa.Secu

Adquirir els coneixements i les estratègies per poder programar les àrees, les matèries i els mòduls que tinguen encomanats.

Adquirir estratègies per estimular l'esforç de l'estudiant i promoure'n la capacitat per aprendre per si mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.

Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialització cursada.

Comunicar-se de manera efectiva tant de manera verbal com no verbal.

Concretar el currículum que es vaja a implantar en un centre docent participant en la planificació col·lectiva d'aquest; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat de l'alumnat.

Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a l'especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge respectius. Per a la formació professional s'inclourà el coneixement de les respectives professions.

Conèixer els procediments de tutoria de l'alumnat, direcció i orientació del seu aprenentatge i suport en el seu procés educatiu.

Conèixer els processos d'interacció i de comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.

Conèixer la normativa i l'organització institucional del sistema educatiu i models de millora de la qualitat amb aplicació als centres d'ensenyament.

Conèixer les estratègies i els programes generals d'orientació educativa, acadèmica i professional de l'alumnat.

Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible

Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estiga situat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, la investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge.

Dominar estratègies i procediments d'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat, així com de l'avaluació dels processos d'ensenyament.

Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i de la comunicació.

Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la recerca educativa.

Informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels fills.

Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels / de les estudiants així com l'orientació dels mateixos, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Treballar en equip i amb equips, i desenvolupar actituds de participació i de col·laboració com a membre actiu de la comunitat educativa.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La formació del professorat de ciències

Un problema didàctic: Un reuig preocupant per la ciència i el seu aprenentatge. Què hem de saber, saber fer i saber ser els professors de ciències? Què significa conèixer la matèria que s'ha d'ensenyar? Què ensenyarem? Objectius i continguts de la didàctica de les ciències. Com treballarem? Metodologia. Com avaluarem?

2. El treball científic i els procediments en l'ensenyament de les ciències.

Algunes característiques del treball científic. Argumentació i ús de proves en ciències. Anàlisi dels treballs pràctics usals. Cerca d'alternatives: les pràctiques de laboratori com a investigacions; indagació i modelització amb "embodiment"; indagant amb joguets, jocs, apps, sensors, etc.

3. La resolució de problemes i els procediments en l'ensenyament de les ciències.

L'orientació habitual de la resolució de problemes en qüestió. Necessitat d'un replanteig en profunditat. Com convertir els problemes de llapis i paper en autèntics desafiaments d'interés? El model de resolució de problemes com a investigació. Altres propostes de resolució de problemes.

4. L'aprenentatge dels conceptes científics.

Dificultats en l'aprenentatge dels coneixements teòrics. Possibles causes de les idees alternatives. Propostes per a la introducció dels conceptes científics: el canvi conceptual, el soci constructivisme i l'ensenyament aprenentatge com a investigació. Més enllà del canvi conceptual: aprenentatge com a canvi conceptual, metodològic i axiològic. Coherència del model amb les neurociències

5. Aspectes axiològics en l'ensenyament de les ciències.

Finalitats de la ciència i de l'ensenyament de les ciències: l'alfabetització científica. Motivacions, actituds i valors en l'ensenyament de les ciències. Actituds negatives cap a la ciència i cap al seu aprenentatge i el seu canvi. Clima de l'aula i del centre.

6. Educació CTS i qüestions soci-científiques

Història de les ciències i relacions ciència, tecnologia, societat (CTS) i la seua contribució a la naturalesa de la ciència (NdC) i a l'ensenyament contextualitzat de les ciències. Pensament crític i qüestions soci-científiques (CSC). Educació no formal (cinema, literatura, museus, premsa, TV, Internet, publicitat).

7. Educació per a la Sostenibilitat

Visió holística de problemes i reptes als quals ha de fer front la humanitat. Obstacles a superar per a implicar la ciutadania en l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible (ODS). Materials per a

treballar a l'aula la sostenibilitat i les mesures per a avançar cap a aquesta. Educació científica i ciència de la sostenibilitat.

8. L'avaluació com un instrument de millora de l'aprenentatge i l'ensenyament.

Les concepcions del professorat i de la societat sobre l'avaluació. Les finalitats de l'avaluació. L'avaluació com a instrument d'aprenentatge. Les activitats d'avaluació i la qualificació. L'avaluació com a instrument de millora de l'ensenyament.

9. Una proposta d'unitat didàctica: el programa d'activitats

Iniciació a la **programació** d'un tema segons el model d'ensenyament i aprenentatge per investigació. Exemples concrets d'introducció de conceptes, de treballs pràctics, de resolució de problemes, de relacions **CTS**, d'avaluació, etc.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	104,00
Laboratori	24,00
Total hores	128,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	110,00
Estudi i treball autònom	60,00
Preparació de classes	60,00
Preparació d'activitats d'avaluació	32,00
Resolució de casos pràctics	10,00
Total hores	272,00

METODOLOGIA DOCENT

Classes presencials teoricopràctiques en les quals es treballaran els continguts de les assignatures, es debateran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, exposicions, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge cooperatiu, anàlisi de bones pràctiques, etc. La realització de treballs de grup té com a finalitat promoure l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual. La defensa d'aquests treballs podrà ser individual o col·lectiva, i es podrà fer davant del grup complet a l'aula o en tutories i seminaris amb audiències reduïdes.

El model del docent com a investigador a l'aula centra l'activitat de l'estudiant en la formulació de preguntes rellevants, cerca d'informació, anàlisi, elaboració i posterior comunicació, activitats que només

es poden abordar des de l'autonomia.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, analitzarà els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu.

La qualificació, representació última del procés d'avaluació, reflectirà l'aprenentatge individual, entés no tant com l'adquisició de coneixements, sinó com un procés que té a veure amb canvis intel·lectuals i personals succeïts en els estudiants i en l'adquisició de competències.

La informació per a evidenciar l'aprenentatge serà arreplegada, principalment, per la via de:

- L'assistència i la participació individual de cada estudiant en les activitats realitzades dins i fora de l'aula al llarg del curs Suposarà entre 20-30% de la qualificació final.
- Informes, portafolis i/o documents individuals i grupals que siguen elaborats per encàrrec del professorat com els que es deriven de la realització de possibles activitats amb recursos TIC, lectures, debats, etc. Suposarà entre 20-30% de la qualificació final.
- L'exposició dels materials que hagen sigut elaborats a tal fi, així com la participació de tot l'estudiantat en la seua discussió i avaluació posterior, les conclusions de la qual podran ser arreplegades també en informes individuals. Suposarà entre 30-40% de la qualificació final.
- Proves escrites i/o orals en les quals l'estudiantat haja de posar en joc les competències i els coneixements adquirits. Suposarà entre 20-30% de la qualificació final.

La participació en les activitats d'avaluació contínua dissenyades en classe (treball cooperatiu, seguiment de l'aprenentatge diari, avaluació del treball individual i grupal dels seus companys i realització de proves orals i escrites), que no seran recuperables, suposarà un 40% de la qualificació final. El 60% restant seran proves escrites i/o orals sobre els continguts exposats en classe.

D'acord amb la normativa de la Universitat de València, s'exigeix una assistència mínima del 80% de les hores de classe per a poder considerar l'avaluació de les activitats desenvolupades en classe en la qualificació final de l'assignatura. Només podrà justificar-se la impossibilitat d'assistir al 20% de les hores de classe per la concurrència d'una causa de força major. L'estudiant que no complisca aquest requisit d'assistència mínima, perdrà el dret a l'avaluació contínua, però podrà recuperar l'altra part de l'avaluació final mitjançant un examen sobre els continguts teoricopràctics treballats en les sessions de classe i que es realitzarà en les dates publicades en la web del màster.

El plagi o l'ús indegut d'eines d'intel·ligència artificial podrà ser sancionat d'acord amb l'article 15 del reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València.

BIBLIOGRAFIA

- CAAMAÑO, A. et al. (2011). Didáctica de la Física y Química. Barcelona: Graó.
- GIL, D. et al (Eds.) (2005). ¿Cómo promover el interés por la cultura científica? Una propuesta didáctica fundamentada para la educación científica de jóvenes de 15 a 18 años. Santiago de Chile: OREALC/ UNESCO
- JIMÉNEZ-ALEIXANDRE, M. P. (Coord.), CAAMAÑO, A., OÑORBE, A., PEDRINACCI, A. y PRO, A. (2003). Enseñar Ciencias. Barcelona: Graó.
- PERALES, F. J. y CAÑAL, P. (2000). Didáctica de las ciencias experimentales. Teoría y práctica de la enseñanza de las ciencias. Alcoy: Marfil.
- POZO, J. I. y GÓMEZ, M.A. (1998). Aprender y enseñar ciencia, Madrid: Morata.
- SANMARTÍ, N. (2002). Didáctica de las ciencias en la ESO. Madrid: Síntesis.
- CAAMAÑO, A. et al. (2011). Física y Química. Complementos de formación disciplinar. Barcelona: Graó.
- DRIVER, R. GUESNE, E. y TIBERGHIE, A. (1999). Ideas Científicas en la infancia y la adolescencia, Madrid: Morata.
- FURIÓ, C., SOLBES, J. y CARRASCOSA, J. (2006). Las ideas alternativas sobre conceptos científicos: tres décadas de investigación. Resultados y perspectivas. Alambique 48, 64-78.
- GIL, D., CARRASCOSA, J., FURIÓ, C. y MTNEZ-TORREGROSA, J. (1991). La enseñanza de las ciencias en la educación secundaria. Barcelona: Horsori.
- JIMENEZ-ALEIXANDRE, M P (2010). 10 ideas clave. Competencias en argumentación y uso de pruebas. Barcelona: Graó.
- OLIVA, J. M. (1999). Algunas reflexiones sobre las concepciones alternativas y el cambio conceptual. Enseñanza de las Ciencias, 17 (1), 93-109.

- PRO, A. de (1998). Se pueden enseñar contenidos procedimentales en clase de ciencias. Enseñanza de las Ciencias, 16 (1), 21-41.
- PROGRAMA PISA (2005). Ejemplo de ítems de conocimiento científico. Madrid: MEC.
- SOLBES, J. (2009). Dificultades de aprendizaje y cambio conceptual, procedimental y axiológico (I): resumen del camino avanzado. Revista Eureka sobre Enseñanza y Divulgación de las Ciencias, 6 (1), 2-20.
- SOLBES, J. (2009). Dificultades de aprendizaje y cambio conceptual, procedimental y axiológico (II): nuevas perspectivas. Revista Eureka sobre Enseñanza y Divulgación de las Ciencias, 6 (2), 190-212.
- VILCHES, A. y GIL, D. (2003). Construyamos un futuro sostenible. Diálogos de supervivencia. Madrid: Cambridge University Press.
- SOLBES, J. (2002). Les empremtes de la Ciència. Ciència, Tecnologia, Societat: Unes relacions controvertides. Alzira: Germania.
- LOZANO, O.R. y SOLBES, J. (2014). 85 experimentos de física cotidiana. Barcelona: Grao.
- SOLBES, J., DOMÍNGUEZ, C. y FURIO, C. (2011). Materials per a l'ensenyament i aprenentatge de la física i química. Valencia: Publicacions de la Universitat de València. <http://roderic.uv.es/handle/10550/21429>
- DUIT, R. (2004). Bibliography: Students and teachers conceptions and science education (STCSE). Kiel, Germany: Leibniz Institute for Science Education (IPN) (<http://www.ipn.uni-kiel.de/aktuell/stcse/stcse.html>).
- SOLBES, J. (2019). Cuestiones socio-científicas y pensamiento crítico: Una propuesta contra las pseudociencias. Tecné, Episteme y Didaxis, 46, 81-99.